Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 25.2.2025

Henry Suhonen, valmiuspäällikkö, terveydenhuoltopoolin sihteeri,
Hyvinvointiala Hali ry

Sote organisaatioiden asema lakiesityksessä

- Nyt esitetään, että hyvinvointialueet kuuluvat lain piiriin siltä osin, kun ne tuottavat tai järjestävät sosiaali- ja terveyspalveluja
  - Mitä tämä käytännössä tarkoittaa?
  - Potilaan hoidon tarvitsemista tukipalveluista on mainittu laboratoriot ja sairaala-apteekit. Miksi nämä kaksi tukipalvelua on mainittu, muttei muita?
  - Onko sama rakenne suunniteltu myös yksityisille palveluntuottajille? Tai muille sote-alan organisaatioille (apteekit yms.)
  - Ylipäätään millä rajauksilla organisaatio kuuluu tai ei kuulu lain soveltamisen piiriin, tekeekö organisaatio määrittelyn itse, ja viranomainen tarkistaa määrittelyn valvonnassa
- Määritteleekö ministeriö sen toiminnon, jonka perusteella organisaatio on kriittinen toimija?
- Rajaako hallituksen esityksen muotoilu hyvinvointialueet ja mahdollisesti yksityiset toimijat tässä laissa mainitun rahoituksen ulkopuolelle tulevaisuudessa?

- Julkisia ja yksityisiä sote organisaatioita olisi tarkoituksenmukaista kohdella yhdenvertaisesti tässä lainsäädännössä
  - Tämä todennäköisesti edistäisi yhteistyötä julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä tämän lain tavoitteiden mukaisesti

Lääkinnälliset laitteet ja tarvikkeet

- Lääkinnälliset laitteet ja tarvikkeet ovat varsinkin sairaalan näkökulmasta erittäin tärkeitä. Kotona lääkkeitä käytetään selvästi enemmän
  - Nyt on ilmeisesti tarkoitus määritellä toimijoita kansanterveysuhan toteamisen jälkeen
  - Yleisesti voidaan pitää varsin erikoisena menettelyä, jossa häiriön aikana organisaatioon kohdennetaan uusia hallinnollisia velvoitteita ulottamalla sääntely siihen

- Ylipäätään lain tarkoitus on parantaa organisaatioiden kykyä sietää häiriöitä etukäteisvalmisteluin. Tämä on mahdotonta, jos organisaatio määritellään kriittiseksi häiriön alettua

- Jos lainsäädännössä on suhteellisen väljä määritelmä tältä osin, voi ministeriö määritellä kriittisiksi toimijoiksi myös sellaisia organisaatioita, jotka ovat välttämättömiä soten palveluntuottajille

Riskiarviot ja riippuvuudet

- Direktiivissä on riskiarvioiden lisäksi mainittu myös riippuvuudet. Hallituksen esityksestä riippuvuudet on poistettu
- Sosiaali- ja terveydenhuolto on riippuvainen todella monesta asiasta, ja erilaisia soteen mahdollisesti riskiskenaarioita on lähes rajattomasti

- Riskit ja riippuvuudet muodostavat kokonaisuuden, josta toisen jättäminen lainsäädännön ulkopuolelle ei ole tarkoituksenmukaista, joten riippuvuudet tulee sisällyttää myös kansalliseen lainsäädäntöön

Viranomaiset

- On epäselvää milloin tehdään tämän lain mukaisia ilmoituksia ja milloin jonkin toisen lainsäädännön mukaisia ilmoituksia
  - Tämä on erityisen keskeistä sosiaali- ja terveydenhuollossa, jonka sektorilainsäädäntö on kehittynyttä
  - Onko ilmoitusvelvollisuus riittävän selkeästi määriteltyä tai tulisiko tarkentaa, että tästä ilmoitusvelvollisuudesta voi ohjeistaa vielä viranomaisten toimesta, eli viranomainen ohjeistaa minkä lain mukaan eri häiriöistä ilmoitetaan
  - Moninkertainen ilmoitusvelvollisuus ei saa olla seurauksena tästä lainsäädännöstä, se aiheuttaa ylimääräistä työtä sekä ilmoittajissa että viranomaisilla

- Viranomaisten tehtävä on valvoa lain noudattamista
  - Osana valvontaa viranomainen myös aina neuvoo ja ohjaa valvottavia
- Huoltovarmuusorganisaation tehtävä on tukea varsinkin toiminnan jatkuvuuden ja julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kehittämistä
- Tulisi puhua todennäköisesti Huoltovarmuuskeskuksen sijaan Huoltovarmuusorganisaatiosta